

Incipit prologus libri bñ bñhardi clare vallis abbis: de pcepto et dispe

hæc est epistola

nō abbī colūliensi fratr bñhardus **Cacone**
 albe dictus i claravalle: in dño salutem.
 Rescriptū meū ad eplās duoz carnotensiu
 quorū dā mōdiorū vobis pmiū ut pmisserā
 destinare curavi. Vbi et aliud qd in pletū
 est: qd iussistis. Nā tū brevit̄ rescribere de
 crevissem: et eplis eplās tantū reddē velle

cepissem: hortatu vō in libri ut teritis longitudine p̄trari
 silā: ut in pluribz plures possint edificari. Ad opus tū a
 vobis p̄ lām fuit: nō nō ipis ad qd fām ē. s̄ cor p̄us reddat
 abbī. et sic demū si ip̄e iusserit abbas ad ip̄os pueniat.
 Monachi quippe sūt: et ex lege sue regule sine iutu abbis sic
 dare ita et accipere datas p̄hibent eplās. Nā et obli marie dñi
 sicut satis mltū licet rogatus ab eis. responde tardavi: qd
 ut in videbat ignorante albate. sc̄bere illas eplās p̄ sum̄p
 sissent. Nec falso id suspicatus sū: ut postmodū liquido compen.
 Ego cepto op̄i qd quidē legentibz apparebit. eplē nōm in dīde
 ram: s̄ qm̄ p̄noie modū vō ob mante mandato ut p̄miserā
 nō servavi: liber si iudicatis nō eplā censetis. Et q̄ inter
 multas questionēs que ibi a me solvunt. id p̄cipue sub aliis
 vtilibz p̄tractant. q̄ nā liceat p̄cepta. et p̄ qd. et quatinus dis
 pen sari: de ei titulus de pcepto et dispensatione. n̄ forte aliō
 vobis congruentius videatur. **Explicit prologus. Incipit lib bñ**
bñhardi clare vallis abbis: de pcepto et dispensatione

hic prologus

Dua mente iam taceo. Quia fronte tū loquar.
 Crebris eplis tūm̄is cogitis me aut p̄p̄iam
 p̄dere impericiā: aut officiū rēnuere caritatis
 Al ego malens sine illa que in flat. quā absq̄
 illa que edificat i veniri: victus tandē p̄apbz vris. duris

iacio nodis ungues teneros: et ut vereor ego. non aliud quam teren-
 dos. **H**oc in casu. Nam mea me ut scribibus et per scribibus
 tam ab sentis scripta. quam verba pre sentis arguunt ex causante.
 Quis enim iam relinquit in vel de impossibilitate causandi locus: pre-
 sertim apud vos. qui ex ore et corde meo satis certum tenet vos
 creditis. quantum possim italibus. **F**idei perinde me non meo fidei in
 genio. ab ipsum in gredior questionum: nesciens deus scit quia em-
 surus. presto caritas erit: vana ita et veritas. **S**i quo minus. ex-
 cuset effectus defectus potius in genio: voluntate certe non culpabitis.
Temptabo autem easdem si potero questionibus. sub epistolari cunctas
 breuitate redigere: et si non epistolam breui. **R**ursum siquidem non et si fuero
 ego longior in exponendo: cum vos tamen eas ponendo duno: et ipsas
 satis longas epistolas tenueritis. **P**rima ergo questio circa reglam
 uram versat: de qua non fallor et relique omnes aut pene omnes
 oriuntur. **Q**ueritis nempe regularis illa in statutio. quo-
 in et quatenus sit pensanda persequentibus eam. utrum videlicet cuncta que
 continet putanda sint precepta. et sequentia et dampnosa transgre-
 dientia: et si tamen vel monita. et ob hoc non sit magna ponderis
 ipsorum confessio. nullius autem non grauis culpe ipsorum preuaricatio:
 in certe quedam sunt deputanda imperijs. quedam per seculis re-
 putanda. quo partim ea liceat. partim non liceat omnino trans-
 gredi: et si hoc ultimum detur distinguere amentur demum certos ar-
 ripere cuiusque partis limites flagitantis. ne forte per varias sui sensu
 opinionem. licentius deest uagandi occasio sicut liquere culicem
 et camelum glutire contingat. si nesciat quantum cure vel opus sue quibus-
 que debeat obseruancie. **H**ic est quantum recolo totius vite illius parti-
 cularis sensus: et si non verba. **Q**uod autem sub iugis et pergitis in-
 quirere de obedientia quibus gradibus distinguatur. quibus claudat
 limitibus. ad eandem pertinere arbitror diuisione. quippe que in
 decretis regularibus precipua habentur et puto tamen ad illa satis

hic expluit prologus

*an
 nullus aut*

responsu fuerit: de ista nam nil superit qd ambigat. Itaq; ut
 scias ego. regla scilicet **b**ndicti omni homi apponit: in pome nulli.
 uidet si deuote suscipit et tenet: no tame si non suscipit obest.
 Quos aut in voluntate et suscipientis. non i potestate pponentis.
 voluntariu merito dixerim no necessariu. it tam hoc ipm qd dico
 voluntariu. si quis ex ppa voluntate semel ad miserit. et pmissit
 deinceps tenendu: ppo fco i necessariu sibi ipe meruit: nec iam libin
 sit dimitte qd an tam non suscipe liber habuit. Ideoq; qd ex vo
 luntate suscepit ex necessitate tenet: qd oino necesse e cu reddere
 vota sua. que distinxerunt libia sua: ex ore suo aut odepnari n
 aut iustificari. Item felix ut quida scz ait necessitas: que i melius
 cogit. Oia promide sci bndicti in statuta. ex ceptis sane no nullis de
 spualib; verbi causa: haritate. humilitate. mansuetudine. que n tam
 ipm qm dei stat i statuisse. et ob hoc pemptu uo esse mutanda decreto
 reliqua vniuersa non pstantib; quide monita tm seu oilia censenda
 sut. nec grauant non obseruata. cu tm pstantib; in pcepta puarican
 tib; iamina fiant: siue ut vni vobis reddam. illis voluntaria vel
 facticia: illis necessaria. et tamq; naturalia no i merito reputant.
 Ita sane necessaria dixerim: ut ex eis minime puidet necessarijs
 rationib; et dispensationib;. Sed non omib; i huiusmodi credita e dispensa
 tio: n hys du tarat qui cu aplis dice possunt. Sic nos existimet ho
 ut ministros et dispensatores mysterioz dei. Pout aut fidel
 seruus et prudens que constituit dno sup famulu suu. ubi tm vsurpare
 dispensatione: vn bonu hie posu dispensatione. Hoc quippe querit
 iter dispensatores: ut fidelis qis i veniat. Et eade fortasse fide
 litas a subditis nichilomin exigitur i obtepando: que a ppositis
 i dispensando. **C**onstat igit ex hys que dicta sut. vram illu
 diuisione integram esse ac sufficiente. si in psona distinguantur
 et tpa: du subiectis quide sit omnis regularis i statutio. quantu
 du tarat ad corporales obseruantes pmet. in pfectione volu

Stabile
immutabile
incommutabile
Stabile immutabile

taria: post professionē necessaria: platis v^o partim voluntaria.
ut que iuenta ab hoīe: partim necessaria ut que fuerint diu
nitus iſtituta. Quā ob rem fortassis tñ potissimū agna. & luca
lenta magis eadē diuſio apparebit: si eius membr qđ datū ē ne
cessariū. rurſū itra h sub diuidat. stabile. n̄ violabile. tē mutabi
le. Et quidē stabile dixerim. qđ ita ē necessariū. ut nō aulibz homi
mutare illud fas sit. n̄ ſolis dispensatoribz mysterioz dei. & ppoſi
tis: ut vbi grā regle ſcōz baſili. Augustini. Indict. n̄ nō et
autentia canones: et si quia ſūt alia eccliaſtica iſtituta digne auc
toritatis. Que qm̄ a ſcīs tradita ſūt. ſancita ſtabilit p ſeuerant:
nec om̄io cuius ſub iector ea aliquo m̄ variare vel mutare concedit:
que tñ ab hoībz etiā p hoīes loco et officio. illis canonici electione ſucc
dentes. licet interdū i norieqz. p cauſis. p ſonis. locis et temporibz
dispensant. Vbi ſane qui h legit attendat me caute non dicet ea poſ
ſe. vel ab iſtis leuē p uolūtate mutari: ſi ex ratione fidelit dispensari.
Ideo aut hanc ipſam mutacionē talit. & atalibz reape poſſūt: qm̄ n̄
naturalit nec p ſe bona ſūt. porro iuenta atqz iſtituta fuerūt. nō
qā alit vnde non licet. ſi qđ ita magis ex pediret: nec plane nō aliud
quā ad lucz vel cuſtodiam caritatis. Quā diu g karitati militant
imobilit fixi ſūt: mutariqz om̄io. nec ab ipīs quidē ppoſitis ſine of
fenſa poſſūt. **U**t ſi ecōtrario. dararia forte aliqui caritati uſa fuerūt.
hys dūtarit quibz hec poſſe vidē datū ē. & p vnde creditū ē. nōne
uſtiſſimū eſſe liquet. ut que p karitate iuenta fuerūt. p karita
te qz v ex pedire uidebit. uel ob mittant ul̄ iſmittant. uel i aliō
forte modus demittent: ſicut eregione miqui pauldubio foret.
ſi ſtatuta. p ſola caritate dū caritate tenerent. Tenent g fixam
firmatqz imobilitatē. etiā apud plūtos que ex ſtabili neceſſario
ſūt: ſi quatin⁹ karitati deſeruiūt. **Q**uāquid hoc ego uel ſolus ſen
ſio: uel p m̄ dico: **N**on hoc ipſi papa Gelafius ſenſit. **U**t ſi
quidē. Vbi neceſſitas non ē: iconuertibilia mancant ſcōz patz

ne qm̄ licet
differat qm̄
non

decreta. Leo quoque papa. Vbi i qd necessitas non est nullo in vio
lentia scilicet patet constituta. Et in fert. Vbi qd necessitas fuerit: ad
utilitatem ecclesie. qd potestate habet ea dispensat. Ex necessitate enim fit
mutatio legis. **N**ecessarium deinde quod immutabile nonnullum.
illud intelligo qd non ab homine traditum. sed diuinitate promulgatum. non a deo
qui tradidit mutari omnia non potest: ut ex exempli causa. non
ocades. non methabeis. non furtum facies. et reliqua illius tribule legis
sunt. que et si nulla. per se humanam dispensationem ad mittunt. non
autem hominum ex his aliquid aliquotum solvere aut licet aut licebit.
deus tam homines quod voluit. quam voluit soluit. siue cum ab hebreis egypti
os spoliari. siue quando populum cum muliere fornicaria misterium precepit:
quorum utique alter non quod graue furti faciens. alter quod nisi flagi
cij turpitudine reputaretur: si non ex causis utriusque factum auctoritas in
pauis. Sane ubi simile aliquid aliquotum actus hominum fuisse legit usurpa
tum scriptura iudicante quod deus ita precepit. aut eos peccasse fateri
deum si sit homines: aut certe sicut populus familiare dei consilium accepisse.
Vnde et vnu ex exemplis pono quod occurrit de sampson. qui seipsum vna
cum hostibus opprimens interfecit. Quod utique factum si defendit non fuisse peccatum.
inuentum consilium habuisse in dubitamus credendum: et si de scriptura hoc habe
amus. **E**tiam vero necessarium inmutabile quod accipi velim. quidē
in congruentia quoniam quod diuini ita est et eterna ratione firmatum: ut
nulla ex causa possit vel ab ipso deo aliquatenus immutari. Sub li
quid et omnis illa sermo omnia in monte habiti spiritualis traditio: et
quod de dilectione. humilitate. misericordia. ceterisque virtutibus tam
in nouo quam in veti testamento spiritus ob seruandum contradiit. Nec igitur
nulla sunt que non liceat non expediat aliquotum non haberi: eo siquidem
inmobili quo et naturaliter bona. nunquam non innocent. nunquam
non salubriter. aut impunit aut ob seruant. Omni tempore. omni pro so
ne. morte et tempe. custodita operant salute. Vnde et necessi
tate. sua tunc facit immutendo voluntas: secundam precipientis

in
finitate

in
capit

in
figura

auctoritas. inam pcepti dignitas. Differunt autem ut in dictum est
 quibusdam in se in vice gradibus tres istae necessitates: in unum omnes sunt
 immutabilitatis firmitas. Nam ex una quidem quod efficitur. et si non
 penitus immutabile esse dicitur. dum solis illud licet mutare platis.
 et hoc non in fidei et provida dispensatione. et quod sit ex sequenti. quod
 et minor ista est. pene iam in commutabile. soli quippe esse deo muta-
 bile demonstratum est: porro quod de nonnulla sit tamquam maxima omni-
 um in immutabile est. ut pote quod ne ipsi quidem deo mutare liberum
 est. Sed igitur nulli hominum fas est non solum mutare platis. dicam mihi mu-
 tabile congrue potest. quod soli dicitur licet deo. dicat pene immutabile: quod
 ne ipsi quidem penitus immutabile noverit. Que tamen ita sit: ut ad ea re-
 deam de quibus potissimum queritur: patet quod magnum ex parte regu-
 larum traditio subest ei qui preest. et si non voluntati. certe discretioni. Et
 dicitur. Sed quod relinquitur necessitati. Audite quod plurimum. primo quidem
 quod de spiritualibus in ipsa regula traditum est. et in manu abbatis ut
 super tractatum et nequaquam relinquitur: deinde reliqua per que in corpora-
 libus constat observantur. ne ipsa quidem in eis ita voluntate possint
 est. ut eiusdem deseruiat voluntati sed magis caritati. Neque enim. albas
 super regulam est. cum semel et ipse spontanea se professione submisit. et
 si quod negandum non est dei regula. id est caritas. regule sancti benedicti iure
 promittitur. esto. prout ut in tertium littere cedat. per tempus caritati. cum
 ratio necessitatis exegerit: non sit tamen ut hominis turpitudinem subdat volun-
 tati. **S**uper fratrum sane transgressiones. non super patris traditiones
 constituit. qui abbas eligitur: mandator cultor et ultor vitorum. Ille
 vitiorum namque sanctas illas observantias prelatorum prudentie et fidei
 creditas: non subditas voluntati. Hic et quod idem legis lator in his qui
 abbi dispensandum reliquit. nunc ut meminimus voluntate. sed aut
 consideratione. aut dispositione. aut providentia. aut certe ar-
 bitrio. seu aliquo huiusmodi ponit. volens minus providi fidem
 dispensatore. romis ubi forte dispensaret seque iudicium: non sue

regula

^{de}
 placitū volūntatis. **N**on et itimat ei non semel qđ oibz iudicijs suis
 deo redditurū sit rationē. **L**ego p̄ s̄cō in regula hec cōsideracio pences
 albam sit: et hoc vel illud esse in pro iudicatio vel arbitrio. seu dis
 positione abbis. **U**t autē p̄ sua volūntate aliqd mutet me ibi legis
 se non recolo: quoniam in omibz in qđ om̄s ingratū sequunt̄ regulā
 nec ab ea tenē deinceps a quoq̄. **E**rgo nec ab ip̄o abbe. **O**m̄s i qđ ma
 grām sequunt̄ regulā. **N**emo qđ volūntate suā. **U**bi sane n̄ albam
 capi puto. **V**idētis qđm necessitati tribuit̄: sub t̄p̄e volūntati.
Quod etiā: **R**omne regularis ip̄a p̄fessio. qua se sponte subdit iunior
 maiori: eque alligat et pōre. **C**ommunis equidē pacti. p̄m̄i reor
 utrūq̄ necessitate teneri: fieri qđ duos p̄ vnt̄ sponsonē alterut̄
 delinquentes: unde q̄re vnt̄. aliam hūilis obedie. **Q**uod nā igit̄ iam volū
 tati relinquit̄. **V**t p̄latus debiti necessitati tenet̄. **S**ed et hūit̄ non
 par p̄lati p̄scribit volūntati. qđ hys qui p̄fiter̄ spondet quidē obedie
 nā: nō in om̄modā s̄ determinate. scđm regulā. nec aliā qđ s̄a b̄a
 dicti: ut oporteat eū qui p̄est non frena sua relaxare volūntati
 sup̄ subditos. s̄ p̄ fixam ex regula s̄ stare mensurā: et sic sua demū
 impia moderari. circa id solū qđ rectū ēē con stiterit. nō qđlibz rectū
 s̄ h̄ tantū qđ p̄dictus pater i statuit. aut certe qđ sit scđm qđ insti
 tutū. **S**ic quippe h̄c p̄fessio: p̄mittit quidē nō regulam s̄ obediam
 scđm regulam s̄a benedicti: non qđ scđm volūntate p̄posuit. **P**ro inde
 si p̄fessio scđm illā regulam albas meus in aliud forte i pōre tēp̄
 tauerit. qđ nō sit scđm regulam. aut etiā qđ non sit scđm ista i sta
 tutū: ubi causa **B**asilij. **A**ugustinus. **P**actumū: que nā in quēdā i
 hac re necessitas immet obsequendi. **S**olū quippe id a me posse ex
 igit̄. qđ p̄misi arbitror. **V**idētis qđ iā obedie limites qđ re
 quiritis. **S**i modō i obediam i tenore p̄fessiois. nec se unlet ex
 tendē potestas impantis. n̄ quatenq̄ attingit uotū p̄fessionis.
 p̄fecto atra i ultra. n̄ non i contra. qđ aliud qđ obie limites qđ
 dā tenuerim: i hys suis t̄m̄is vnt̄e eandē cōcludi. **Q**uā ob

limites
 extra
 ultra
 contra

rem quisq; pfectus in quo ius gentie salutare vite. n̄ ultra
obedie legem colubenda: nec atra z in libenda: quā sua ip̄a vide
ē dplexi professio. **E**nto min⁹ contri: **I**s q̄ q̄ medi⁹ z vite mod⁹
p̄fixus voto p̄fessione firmat⁹. tamq̄ lignū qd̄ erat ī medio parā
disi. solus sine dubio legi erit subiectus. ob nori⁹ iussiom. **E**rgo
plati iussio. uel phibitio nō p̄tereat timos p̄fessiois. **N**ec ultra
ex tendi. nec d̄ h̄i atra. **N**ul me platus phibeat hor̄ que p̄misi: n̄
plus ex igit qm̄ p̄misi. **V**ota mea nec augeat sine mea volun
tate: n̄ minuat sine certa necessitate. **N**ecessitas quippe n̄ habet
legem: et ob hoc ex causat dispensacionē. **V**olūtas v̄ qm̄ sola me
ret̄ retribucionē: q̄ non ī merito sola gradū alacrit̄ usurpat. **I**llio
q̄n̄ z ab sq; necessitate. remissio uon. non dispensacio s; p̄ uariet̄
cio ē: et restrictio cont̄ volūtatē: murmur z nō p̄fectus. **P**onāt
ergo p̄positi metā obedie sub iector ex uotis labior ip̄or non
suor desiderior: monentes eos non cogentes ad celsiora: cō des
tendentes eis cū necesse fuerit ad remissiora: nō cadentes cum
eis. **E**tiam subiectus hui⁹ tenodi ob̄iam q̄ uoti. timbz colubet:
uouerit ip̄ fām. **N**am p̄ fām obedie lege n̄elat: timus nō ar
tat: neq; contentū augm̄tis p̄fessiois. largiori volūtate feruit
ī latitudine caritatis: et ad omne qd̄ iūgitur spontanea vigore
liberalis alacrit̄q; animi modū n̄ cōsiderans. ī infinitā libertatē
ex tendit. **H**ec ē illa de qua signant ap̄ls petrus castigantes ī
q̄t corda v̄ra ī obedie caritatis: pulchre ip̄am p̄ h̄ sequestrans
ab illa ī certi z sermuli quodāmodū obedie. n̄ caritati p̄p̄ta:
s; ob noria necessitati. **H**ec uult illi⁹ cui lex posita nō ē: ip̄a ē:
non qd̄ vel ille p̄fect⁹ uiuē debeat sine lege. s; q̄ non sit sub
lege minime quippe artat̄ voto sue tui⁹ cūq; p̄fessiois. qui
supat animū deuotione: q̄q̄ nec illā reglā ip̄a inauerit. v̄
monet si frāt īm̄ possibilia īiungit. ut cōfideus de ad uito
rio dei obediat ex caritate. **I**n eadē demq; reglā tenus hūi

matus deservit gradus: ut omni obedientia mochtus se subdat ma
 iori. dicens quippe omni non vult nos vel obediendo mensura
 esse contentos. p[re]fessiois: non attende p[re]missi debitum: nō de pacto
 sume modū: h[ic] tūlre alaciter q[uod] vōtū v[er]o obedire iōib[us]. Est sane q[uod]
 dam obediē limes scdm temp[us] ip[s]a temp[or]is et t[er]minitas: ut is sit
 finis obediē qui v[er]ite. H[ic] nobis marie v[ir]ginitati cōmēdit
 exemplū: qui fāis z p[er]i obediens usq[ue] ad mortē. Hec q[uod] q[ui]ens
 interrumpit: in obediē dicit: v[er]o p[er]m. et t[ra]nsgressio seu p[er]varia
 tio. S[ed] in ter z sane. quia causa. quo affectu. qua itentione.
 quo p[re]cipiente. in quo ve p[re]cepto malū hoc con mittat. Et q[uod]de
 nullam p[ro]xius i obediē dīco par in dūcendā: non tū omne
 p[er]m[itt]endū p[er]iculo. Cū il[le] mandātū dei z non occides.

Hac ergo dūdo homicidus. v[er]o quidē spoliandi cupiditate. alim v[er]o necessitate se se defendendi. facin[or]a p[er]petrasse. In n[on]
 hic satis euidēt in leprā v[er]o leprā cū separat. facin[or]a v[er]o utiq[ue]
 disparē m[er]ito culpā. v[er]o euidēt[er] t[ra]nsgressiois. Q[uod] v[er]o si h[ic]
 subitūra: illū studiōsa malitia. aut vet[er]i odiū forte ad idem
 scelus in pulerit. Nūq[uam] nam simili p[er]sūmōdū erit iudicio.
 q[uod] tam dissimili factū ostabit affectu. Nil deinde in celsis ob
 scur[is]ve q[uam] illas filius loth. patrū v[er]o p[er]cipere con aubitu: et
 tamē q[uod] non vident q[uam]tū cunctauerit aut attenuauerit
 turpis nefandiq[ue] flagitij reatu. p[er]petris itentiois: v[er]o itentio p[er]
 tatis. Jam v[er]o de illo qui p[re]cepit. v[er]o itē de eo q[uod] p[re]cepit. h[ic] remodi
 ad itendū erit scdm rōnem distinctio: ut aūq[ue] interpretatores re
 uerentior nobis immetbit auctoritas. ei[us] grauior formidet offen
 sio: ac maioris aūq[ue] mandati t[ra]nsgressio dampnabilior estime
 r. Meli[us] siquidē z obedire deo q[uam] hominib[us]: v[er]o in ip[s]is melius ma
 gis q[uam] con discipulis. Porro in mag[ist]ris. meli[us] v[er]is q[uam] ex
 traneis. Quib[us] autē estat meli[us] obedire: ip[s]is p[er]p[et]uo dubio v[er]o
 nō obedire detestabilis ē. Et de mandatis simili. v[er]o minorib[us]

m[er]ito
p[er]fecte

obediē
t[er]minis

No

v[er]o m[er]ito

v[er]o m[er]ito
de lat[er]e

v[er]o m[er]ito
obediē
p[er]p[et]uo

exempl.
p. d. 102

formis
p. d. 102

obediē
cie

quippe maior. minoribz minor nra opa & cura debetur: de quoz &
contemptu iuxta eandē considerationē grauior leuiorqz offensa
distinuit. Porro maiora minoraqz mandata dixerim. scdm qd
magis minusue uelle constiterit ipm qui pcepit: siue hoīem siue
dm. Est ubi grā mandati non furaberis & 3 mandati non
furaberis. et est mandati omni petenti te tribue: utriqz qui
de magni qm utriqz diuini. h non furaberis mai. Qs em
nesciat equillio deo non eque displice tenaces atqz fures? et
q de duobz malis plus uelit nos tenere nra qm tollere alie
na? et q minus nocet qui tenet sua qm qui non sua furatur.
Et i mandatis homi nra equalitas i uenit: cu p nris ne
cessitatibz uel utilitatibz agendorz inuigentiu affectio varie
t: qd qz putauerit recti uel dmodi h ampli cupiant & ex
igant ob seruari. Tm q qualitas pceptor qm preipientiu
obedie pfigit metam: & i obediencie tinnat culpa. qm ut dictū
3 in p latis quibzqz minoris auctoritatis: & eoz mandatis
quibz minoris utilitatis. quo diligentior debet ob sequendi cu
ra: eo & culpa grauior i currit de tēptu. Hys unqz distinctio
nibz aniqz diuersis: & obediencie modq. et pondz i obedie fa
tale reppit. Hys q gradibz non solu in die et nocte. hor 3 boni
obediencie. & in obediencie malū discerunt. Et eā in die & diem
utqz in nocte & nocte? in boni uideliqz & meli. in malū & peius.
Adonā quidē obedie gradz si uis magri nri suam ppter metū
gelēne. seu ppter scām pcellionē qm pcellus 3. quicquā obedi
encior erit: melior tū cū ex dei amore obediē. Illa quippe obediē
necessitas 3: ista caritas. Illū aut optimū dixerī gradū. cū eo
animo opus i unctū recipit: quo & papi. Cū. n. ex uoluntate
iubentis pendz itencio ex equentis. sic ut n mai minoribz. n
minu maioribz stule ut assolet ad implendū qd i iugit. sub
iecti studiu i pendat. h moderante aio. queqz p sua dignitate

impia sciat modū utrobique seruare. tam in ob seruando vide
 licet ulla qm in cauendo. p hilita: non qd minimū hor que iubē
 tur dēmpnendū putet. et si non inde tū minimū qd minimū re
 putet: h minimū ex comparatione maior. **N**onit vera hūilisq;
 obediens. et minima non dēpnere. et maxie curare que maxia
 sūt: in timo quodā deuoti sinceriq; animi sapore discernens. qbz
 de mandatis ei qui p est. lius quodā factis respondeat al. ppha. **E**n
 mandati mandata tui. au. m. **U**bi q; nō dicit vniūsalit omnin
 illa tū oportet itelligi. que qm non sine grandi culpa quacūq; occa
 sione violant: ideo nō sine grau pena quomāq; violata donant
 ut puta non occides. et si qua huiusmōi sūt. quoz nūq; pōt ēē ob
 seruancia i iusta vel mala: nūq; bona licita ne transgressio: dis
 pensacione dūtaxat humma. **E**teteraq; uel a ppositis dispēfacio
 nē admittit. q; leuori censura neglecta punit: leuora dicūt.
Et hys ubi grā dico ēē uel riliū i dūctū: uel in dictū silentiū. **H**ec
 siquidē si contin mandati non veniūt nec pām sūt: accedente
 mandato siquomūq; iā ob seruunt. i pām reputant: n tū iā mē:
 ita sane si p surreptionē aut ob liuionem. nō aut p cōceptū hor
 transgressio contingerit. **M**edia quippe sūt equib; illa uidelz pcepta
 cōstant: que facticia uolūntis. longe utiq; dispārē anaturalib;
 qm i ipis est gerencia necessitate: ai tū nec sine offensa negligi
 nec dēmpni sine amine uel ipa queant iuncta ab hys dūtaxat
 quib; ppe dicit. q vos audit me audit: et qui vos spnit me spnit.
Hec namq; ipa p se iuncta opis qualitas innoxia sit. ad uicte
 tū auctoritatis ponda. ob norū mandato. mandatiq; pām ob
 norū fāte non magno tū si contemptus de fuerit.
Hec ē general regula sit vniuersor. que p se aut ppter se nec
 nec bona nec mala sūt. aut diuina iustitacione. aut ppter vni
 auq; pfectione fixa non sūt: ut non ulla quidē licite utrūlib;
 vel admittant vel omittant. ulla v sine culpa nō negligant.

 Reg. hui
 v. 116

 No de
 S. 116

 S. 116
 q. 116

neglectus
contemptus

sine crimine nō contēpnant. **U**biq. n. & culpabilis neglectus.
et cōtemptus dampnabilis ē. **D**ifferūt nūt qđ neglectus lan-
guor in ercie ē: cōtemptus ō supbie tumor. Porro cōtemptus
i omni specie mandator ponde gravior & cōmūiter dampna-
bilis ē: neglectus aū in fixis grauior. tollerabilior i mobilibz
mandatis. **S**iquidē nō ulterius quocūq. m. quocūq. p. peres
animo turpe flagitiū est. at criminale peccāt: cū tñ leue vbi in
tpe vel loco silentij forte p surreptā obliuionē risus ne p impe-
tium magis ex cūctus qm p lūptus contra pceptū: quod utiq.
animi negligentis aut dissoluti hīc iudiciū est: eo facillē peccāt
pmereatur. quo vir vel pām reputat. **Q**đ aī facit et ex delibera-
tione i vbi otiosa silentio hīc nō in dicto lingua laxat. **N**ūqđ hīc
negot quispā vsurpari cont reglām vitatist. **Q**uā nūq. et ra-
tio exigenda i futuro iudicio. iudice ipso trāice ad modū cōmū-
te: qđ de omni verbo otioso reddent hoīes rationē i die iudicij.
Nec nobis que nā potē ratio reddi de otioso. **A**liorquin otiosi
ā z. sinon oīno ratione vacuū est. **E**t tñ qđ nesciat vni detrac-
tōis vbi. qđ tñ eā i numeris mlibz. i. otiosis. ppondat ad delictū
dampnationis. **Q**đ im. **V**idelicet qđ discretio ē in mandatis. cō-
sequēt & in culpis: ut sicut dixerā. minor gravior. leuiorq.
iniurior censent transgressio mandator. **S**z mandantiū nūm.
Sive em deus siue homo vicarij dei. mandati qđcūq. tradi-
derit pari pfecto obsequendū ē cura. pari reuerēcia deferen-
dū: v tñ deo contraria nō pāpit homo. **Q**đ si contigerit p gen-
dū in dubitant. **S**olo in petri sūam. qđ obedire oportet dō
magis qm hoībz. **I**ur em hoc respondēdū tñ aplis: aut am-
phariseis certe audiendū. **E**quate & vos tūlgedimini man-
datū dei ppter traditiones vras. **S**i nūt dolet se cōtemp-
magr homo p illo qui docet hominē scēciā: **S**ole ē illa qm
& vos posuistis samuel sententia. qua inter leprā & leprā videt

otiosi
vbi...

nu

discerne licet. Si peccauerit vir i viri: apertus poterit ei esse deus.
 Si autem in dñi peccauerit: q̄s orabit p̄ eo? Ego aut si me ang
 hoc articulo sentia, ut aut deū aut hominē offendere necesse sit:
 deū potius libent̄ eligo non offendere. Atquid tunc iustitiz? In
 leo nempo ex p̄senti p̄p̄he capitulo. de hoīs lesione meā solacionē
 det. iustitacionē. Ceterū deo offenso: q̄s orabit p̄ me? Si ad hoīem
 con fugero. id quidē scitum non est: quāto maledicta q̄ spem
 suā ponit i hominē. Merito p̄inde. Si aut i dñi peccauerit &
 si sub in tellegat p̄pter hoīem: quis orabit i q̄ p̄ eo? Renter
 equidē. Nam & a quo offendit & ob quē offendit: eque utriusq̄
 oratio ex eāanda dētermit ap̄d ip̄m qui offendit: hoc ē apud
 dñm. Talis ergo requirenda ē ad orandū: qui sit p̄donez ad pla
 tandū. porro culpam si qua ē qd̄ homo offendit cū ei nō obedit:
 aut multū ex tenuat. aut penitus ad nullat cū melior. Cum
 p̄pter dñm si peccauerit vir i vir sub nudandū ē p̄pter dñm
 qd̄ nullatenus lesio cuiusq̄ p̄ximū ne dū plati ex tunc tū acul
 pa: si solus defuerit i causa deus. Illoq̄ paulo contōnente
 qui ait. Sic enī in fratres peccantes: in xp̄m peccatis. s̄cū de
 quosius certū tenem⁹ ip̄i⁹ vitatis testimoniū: sic loquentis nō
 ip̄os. Qui vos sp̄mit: me sp̄mit. & de quolibz fr̄e aut nolite
 contempnere unum de hys pusillis qui i me credūt: qd̄ seq̄tur
 auertat deus a vobis. & nō om̄ scandala. equa sūt laute
 pensanda. Illi namq̄ accipienda sūt scandala pusilloz. & alit̄
 phariseoz. de quibz aplis timentibz & itimantibz qd̄ scandalizanti
 essent i sermone veritatis: responsū ē. s̄mitte illos ceteri sunt
 dures ceteroz. Illoz quippe scandalū de ignorantia. istoz dema
 lina descendit. Illi scandalizant q̄ vitatē nesciūt: isti q̄ oderūt.
 Unde & pusillos illos arbitroz appellari. qd̄ volūtatis quidē bo
 ne s̄ non magne sciencie existentes: relū dei habeant s̄ non
 scdm scienciā. Talia scandala curā nō in p̄uocare solent sp̄ituali

dūtaxat viroz: paulo ita dicente. Vos qui spiritales estis huiusmo-
di in struete in spū leuitatis. In dignū namq; valde ē huma-
nā eos mereri in dignationē: qui diuinā tam facile desequē-
t̄ in uisionē. Nam hī quorū q̄ dñm crucifixerūt magis qui
de peccatores s; pusilli estimatores: et si ex uno nrā. nūq̄ non
tū ex altero vēmā meruerūt. Vt quidē fuissent: si iuxta v-
bū dñi in ipso scandalizati non fuissent. Quē v̄ qd n̄ miseri.
S; tū et miserandi. Probat hoc pia illa i cruce patientis. s;
nichilomin; compaentis supplicatio. pat̄ in q̄ ignosce illis.
Et q̄ queret̄ in indulgentie rāo in tam horrendo facinore. le-
quit̄ qz nesciūt qd faciūt. At si dicet. Eō digni venia: quo et
pusilli scā sūt. Ideo ignosco illis: qz nō agnosco ab illis. Si enī
cognouisset: nūq̄ dñm gl̄e crucifixerūt. Sūt quib; nō ita
ignosco. q̄s utiq; nō ignoro et uidisse et odisse et me et p̄cem mei.
Phuimoi pusillo i sciētia trens cū paulus qui ad hābeat
scām nescit tū descendē i firmiorib;: et pibit i q̄t imā scā
fuit p̄ quo xpc mortuū ē. Qd si tanto pe cūenda sūt scandala
pusilloz q̄to amplius p̄latoz. q̄s sibi deus equare quodā in vtrāq;
parte dignat̄ sibi met imputat illoz reuerētiā et contēptū. spe-
cialiter contestans eis qui vos audit me audit. et qui vos spernit
me spernit. An non demiq; hī ipm et reglā nrā p̄ lib; v̄ q̄t: obedi-
entia q̄ maiorib; p̄bet̄. deo ex libet̄. Qm̄ ob rem quicqd̄ iute dei
p̄cipit homo qd non sit tū certū displicet deo: hōit scus om̄o
accipiendū ē quā si p̄cipiat deus. Quid enī inter 7 vtz p̄ se an
p̄ suos ministros siue hoīes siue angelos. homib; sūt in notel-
tat placitū deū. S; hoīes in q̄s facile falli in dei volūte de-
rely dubijs p̄cipiendū. et in p̄cipiendū. et fallere possūt. Set
enī quid hī refert tua qui con scā non es. p̄sertim cū teneas
de sc̄pturis qz labia sacerdotis custodiūt sciētiā. et legē ex ore
eius requirūt: qz anglicus dñi ex creatū est. Requirit̄ dixerī

lege: non quoniam vel autenticiam ullam scripturam tradiderit. vel ratio ma-
 nifesta probauerit: deliquit enim quippe non preceptor ex spectandis. non pro-
 hibitor multatandis. sed quod ita latere aut obscurum esse cognoscitur.
 ut in dubium venire possit. utrum nam deus sit. an aliter forte velit. si
 non de libris custodientibus scientiam. et ex ore angelorum domini ex certum
 certum reddatur. Aliquis demum divina potius consilia requirent:
 quoniam ab illo cui credita est dispensatio multorum dei. Ipse proinde que
 pro deo habemus. tamquam deum multis que aperte non sunt contra
 deum audire debemus. Per sane contraria loquimur scilicet per samuelem
 quasi nos in hac parte diuinam hominibus tribuentes auctoritatem: cum
 ille in superius memorato capitulo plane iter utriusque decessisse videatur.
 Si quidem quod nos asserimus de dubiis. si ille negat de manifestis. ut
 cum ait: si peccauerit vir in re sub audiat propter deum: an aperte contra-
 ria homines hominibus frequentiter mandare possunt. Sed hinc vos sume-
 tes matrem sine occasione argumentandi asseritis. si hoc con-
 stiterit ut nulla quolibet hominum vel instituta diuine auctori-
 tatis pondere estimanda sint. hominem sub homine aut vir aut nunquam
 posse saluari: cum in tanto periculo mandatorum que prelati et peritaurum
 sepe precipiunt: in terrore non perueniri. aut difficile ad modum.
 aut omnino impossibile videatur. Et quidem non nego difficultatem
 tante esse perfectionis: sed ipsa corde imperfecto possunt. Porro in
 perfecti cordis. et infirme voluntatis indicium est. statuta sem-
 per studiosius discite: herere ad singula que coniunguntur: exigere
 de quibusque rationem. et inique suspicari de omni precepto cuius causa
 latuerit: non unquam libenter obedire. non cum audire contingerit quod for-
 te libuerit. aut quod non aliter licere seu ex pedire monstrauerit
 vel apta ratio. vel in dubium auctoritas. Delicata satis primo
 nimis molestum est huiusmodi obedientiam. Non plane si illa est
 que ex regula traditur. obedientia sine more. Disputare profecto
 hoc est in astutia cordis: non in auditu auris obedire. Illius modi

q̄ carnalē uiam nō m̄ p̄m̄. hēcā offm̄ pondē p̄ sūp̄e p̄fectiois
necesse est. q̄ non p̄t̄ m̄o in firma portare: solus sūp̄s p̄p̄
tus ex peritur uigū esse suauē. et onus leue. **E**p̄i m̄lippo uigū
et onus: ē om̄io im̄portabile n̄ xp̄i eque spiritū. **H**uc itaq̄ si
diatis legē regule sub m̄tralle ut habundaret delictū: uer
diatis. **E**t ex hoc culpa non ē date legis. aut dantis legem.
s̄ m̄p̄uide. p̄fitentis. et im̄pie p̄uaricantis. **M**andantū quippe
sc̄m̄ et iustū. s̄ tute uozis esse carnalē uenūdātū sub p̄cō. **V**e
rū h̄ante. p̄ uidisse debueras: quo turris huius euēgelice non
prius ineres fundamēta q̄m̄ sedens computares si haberes
lūptus ad p̄ficiendū. **N**ūc autē q̄d restat nisi ut aut correpti
obedias senioribz: uel confusus audias ab illis oribz: h̄ic homo
cepit edificare et non potuit consumare. **S**ed forsitan diatis. **E**rgo
ne ita p̄fectus quispiam ī uenit: tu uel non minimū aliqd̄
interdum surripia. de tam multis ac minutis q̄ passim quide
uel a negligentibz p̄positis im̄perant. **N**imie quidē tuq̄
hoc ego dederim: cum ip̄i quoq̄ de se fateant̄ apl̄i. **I**n multis
offendim̄ om̄es: et si dixerim̄ q̄ p̄c̄m̄ non habem̄ ip̄i nos
seducim̄. **S**ed nō cōtinuo tū aliqd̄ p̄torim̄. perim̄: p̄sertim̄ cū
nos sc̄ptura consolet̄. si q̄s peccauerit in quies. ad vocatū habe
mus ih̄m xp̄m̄ iustū: et ip̄e est p̄uacatio p̄c̄is m̄is. **D**eniq̄ ap̄la
de ip̄o testatur q̄d p̄ t̄sgressoribz rogauerit ut non perirent. **U**bi
sane notandū q̄ et si p̄ t̄sgressoribz: non t̄m̄ pro contemptoribz
legit̄ supplicasse. **V**er illi quom̄ perire possūt: p̄ quibz saluator
orat ne pereant. **E**ū ob rem non uideo cur ita om̄e in obe
dientia et t̄sgressionē uel minimor̄ quozlibz mandator̄ ex
aggerandū putaueratis: ut ex clamaretis. **Q**uod si unū moni
cho poterit ueniale p̄c̄m̄ esse uel leue: tuus uniuersē actionū
men̄ iudicat in obedientia. **S**ed h̄ constare creditis. q̄d p̄lator iusti
om̄ibz t̄m̄ tribuendū asseritur. q̄ntū si diuinit̄ traderent: q̄

ver ipā ewangelica pcepta non multū inter se discrepent. & meri-
 to ob seruatiōis. & transgressiōis pculo. Ceterū sicut nō omnia vni-
 cō constāt vel necessitatis. uel dignitatis. uel utilitatis: sic nō una
 de omnīū transgressiōe fertur sēntētia: nec parim mōment discari-
 minā dispares culpas. Porro nec pari culpa negligunt. que
 non pari cū pceptū: nec pari p inde penā puniuntur. Ecce. n.
 ewangelū tūc flagitū arripit. qm fornicatiōis turpitudinē
 dampnat. Vex quos magis non horreat eduoꝝ malis turpi-
 tudine fedari: qm ab eo ex saturari. Rōne demq; veritas in ciu-
 gēho sub nōib; trahis & festiuit: graue leuelq; discernit in obe-
 dientie culpas. Rōne ipā animo disputante diffimēte grādi-
 tū distinguit: que tū reatū penā debeat: dū alii iudicio.
 alii cō alio. alii gēhē reū esse ptestatur. Que nam q̄ cōse-
 quendi necessitas cogit. ut si magis diuina det i suis pceptis
 auctoritas. nullū ideo iā monacho leue aut veniale pccm i ve-
 nire posse putet: et qd eius vniuersē actiōem armē in sudiet
 in obediē. Et. Sit armē nulla gēhē mōis penā assignatur:
 quale queso illud diffimem? ēē armē qd veritate iudice reū
 tū facit iudicio. Per tū diffitebim esse reatū: qd vel actus reū
 statuit. Qd si reatū: et pccm. Porro omne pccm: contra dei
 mandatū psumit. Et dū tē cont' mandatū psumit: in obediē-
 tia dicit. Hinc colligit qd vniuersa frī. & in obediētia sit: & tūc
 nō sit. Si vni in ventum: mōcho leue ac veniale pccm: qd q;
 nō humani s; diuini mandati statuāt tūsgressorē. In hoc gene-
 re transgressiōis sunt nō nulla stultiloquia. seu vaniloquia
 & queq; otiosa dicta. facta & cogitata. Hui' mōi cū nūq̄m
 nisi contra mandata: & dei mandata vlturpant. Pccā quip-
 pe sūt et deus p hūz omne pccm: & tū veniale non armū
 in reputantur ex cepto cū p cōtempnū uertunt i vltimū &
 consuetudinē: & tūc nō pccm species. s; pccm itentio

Progi. f. 31

Emulatio
vniuersa
omniū
pccm

De gēhē

11 **q**u
pensati. Flacio quippe contempnentis. atq; in penitentis obliuio. in minimis quoq; inmodatis culpā facit non minima: et con
stitit in cimen grauis rebelliois. necio satis leuē simplicitas trans
gressiois. Deniq; in quo iobedie cimen et absq; dubio sit apud
samuelē aduertite. Quali in q̄t p̄cān ariolandi ē repugnare.
et scelus ydolatre nolle acquiescere: ut nō ullionis simplex ip̄a
transgressio. h̄ voluntatis supba in tencio. scelus ydolatre re
putetur. Non ē enī id ip̄m nolle obedere. et nō obedire. hoc q̄ppe
interdū erroneū ē. nō nūq̄ et infirmitatis: illud v̄ aut odiole
ptinacie vel cōtūmacie non ferende. Quod ip̄m repugnare est
et resistere sp̄ui scō. et si ad mortē usq; p̄durauerit: blasphemā
non remittenda siue i hoc scō siue i futuro. Nō q̄ qualiscūq; mā
dati p̄teritio criminalē facit i obediā: h̄ repugnare h̄ nolle
obedire. Cētm quanti absq; illa pessima et rebelli voluntate nō
obediūt. Quom̄ itaq; monacho cimen iudicat in obedie. si ton
ens siue cūlue transgredit̄: quocūq; i transgressionē de fuerit
h̄ cēmodi recalcitraus. et contenciosa voluntas. frustra aut
oparant quidē ut dicatis q̄ illibz iobediis antiquē illi que
factū ē in paradiso: q̄ minix valuit non solū obligare p̄sonam
h̄ iurare etiā naturā. Arbitror tū et ip̄am p̄mā grauissimāq;
p̄uaricationē aut nō aliūde aut inde magis iudicatā grauissi
mā. h̄ est ex rebellionē defensiois que secuta ē. q̄n deo causam re
quirente transgressiois. ut ad p̄nam p̄cātes puocaret. volebat
quippe mortē ip̄or. h̄ magis ut dūterent et uiderent: ip̄i mi
luerūt declinare cor suū i vba malicie ad excusandos ex cusa
gones in p̄cāis. Et quidē gemina malicia peccatoris. P̄mā q̄d
n̄ sui miseratus ē ut culpam p̄pam fateretur et sanaret̄. de in
de q̄d et vixit ut se falliat̄ excusaret crudelit̄ uctulauit. Qd̄
deniq; q̄d dicatis i omni actione. monacho cimen iudicare i obe
dientie. q̄ aut furtim surripuit uelienti. aut casu amittat

nolle obedie
in uelle

q̄d
p̄cān

inobedie
in p̄cāis

i felici aut non valenti implere qd papit. animo saluipium
 conseruat de im possibili. Itane in qua monacho crimel i lidiat
 in obediencia? alim & antiqua illa tam nota. et tam notia pua
 ritacio facile ut credit in dulgentia sequeret. du modo con
 fessio & non defensio sequeret. **P**erq em tm ut dan e noant
 simplici actiois quams ex deliberacione tinsgressio: quantu
 ad iuncte excusaciois cu pmeditacione ob smacio. **S**z nup
 forte in lege quide diuini habenda e h confidemcio grauioris
 leuioribz in obediencia non aute ita et i regla nra. **S**z quis sane
 dicat plus tribuendu huminis qua diuini tradicioibz: plu
 risq qd plus deus. qua p seipm impat estimandu. **I**n non
 deniq & apud san benedictu ipe et distmte ab i iure senten
 tie i veniunt: alia de leuioribz. alia de grauioribz i scitu
 culpis. **Q**uod z aute leuior culpa: n leuior inobediencia. **I**n
 dunt ipe nplatis i totu minoru mandatu. quoz transgres
 sio leuior scdm reglam parit & pemi: tame in deū pun
 rimo fit nichilomin. quociens albitis iussio pteritur.
Siquidet ex ore ipso dei non equalia sut pmlgata. et ideo
 non equali nicta vigilanti ob serupion. sz alia cum ex libe
 ra est ei: paulo dubio qd ipe phibet pmi & maximu mmda
 tu: et alia hys que alibi discernens. qui soluerit i qd unū de
 hys minimis iuris mandatis. **E**o ergo. **A**udim ex regla gra
 uiores et leuior culpas. **L**egim & in ewangelio maxm minima
 qz mmdata: & mandator transgressionis vniuersas dicem e
 qualit maxims. **N**on e qz necesse ut conceda qd dicit. aut deo
 salu non tribui omne qd ab hoie magro papit. qd non sit tot
 deu. aut monacho nullu posse inueniri leue seu veniale pccm
 qz & totiens deo qd faten du e in obediens esse co nunt. quo
 tiens eius qui pdeo sibi e. hois mmdatu. qd quide iusticie
 n repugnet. pre tergredu. **S**ic tm non par turn i ex excusoe

er igitur? sic uer par culpa continetur ex ingressione: et si quippe
 unus est qui offendit. non tamen unus ponderis sunt que iubentur? nec
 unus subinde discriminis ullorum et omnium censenda transgressio. Unde
 pater benedictus. Secundum inquit mensuram culpe: et ex dimensio-
 nis ex tenduntur mensura. frustra perinde ut videtur aut tre-
 num aut trece communem. de obedientie permissio. que fit ex
 regulari permissione? quoniam non oporteat permittere. quoniam illat nec in-
 tegre posse teneri. nec sine timore preteriri. siquidem deo quicquid
 dei minister homo non perpetui iusserit. imputandum deseruit.
 frustra inquam ex hac occasione malum in in obediencia ex aggeritis.
 ut atam necessario bono permittendo obediencia terreatis? et si
 difficile tunc. usque surripiciens. vel in siduans ut vos dicitis in
 obediencia. in tam variis et innumeris que a senioribus in dicitur?
 non tamen si dampnabiliter seu criminaliter quod preceptum non implet. Et
 si cum omnis in obediencia inexcusabiliter sit culpabilis. nulla tamen
 etiam dampnabilis. non quoniam remedium preceptum non sanat? nulla
 et letalis criminalis: non que contemptum superbie non euitat.
Magna ergo senectus filijs obediencia. et reuera par hominibus
 bone voluntatis: quoniam in omni obediencia sola dampnat inpenitencia.
 quoniam nescit qui diligit deum? sola in criminaliter superbia. quia fan-
 le tunc qui timet gehennam. Sed ex exemplo clarius elucescet quod
 dicimus. Si iubente seniore ut sileam. ubi in forte per obliuio-
 nem elabitur. reum me fateor in obediencia: set venialiter. Si ex contemptu
 sciens et deliberans sponte in ubi precepto. et rumpo silentij legem.
 perurritorem me constituo et criminaliter. Et si inpenitens pseue-
 ro usque ad mortem: peccatum et dampnabiliter. In et si durum
 fortasse videntur. Nec quippe sunt ubi si bene recto verbum. non
 difficultatem seu in possibilitatem ut vobis videtur tenende obediencia
 uel tunc in obediencia considerantes: in vita monachum ita
 ex clamatis. Necne et illa ea securior quo arctior. coarctior quo

foris dupo
 et p. d. uis

Scem
 p. d. uis

magis ardua veniendi ad dñm via: vt mōcho naturaliter
 mala. vir cauere. naturalit̃ bona vir p̃ cōmuni i firmitate va
 lenti i plere nō minor tñ necessaria sit cautela. ad cauenda vel
 ob seruanda q̃ s̃ p̃lati sunt vel phibe voluerit vel iubere.
Et sub dñs. **Q**uod si a multis credat̃. licet a paucis vel a nullis
 ad integrit̃ obseruet̃. qd̃ aliud opat̃ talis sentencie credulitas
 quā qd̃ illa ab ap̃lo tantū culpata manducādi ydolatria libertas.
Et plane aliud si ita eēt ut dicitis. **N**on prius nō p̃t̃ d̃s aus esse s̃
 qui se implere nō d̃dit. qd̃ debet se credit. **C**redimus itaq; ut vīox
 verbor̃ sensū breuit̃ colligā. qd̃ ad integrit̃ mandati dei ob seruari
 vir valeant. abbatis nō ualeant. cū vitas ip̃i testet̃ ne vñū qd̃e
 iotū p̃ teritū iri. **C**etum qui ita sentit uidet̃ in vīa pace dixerit
 nec gūllasse quā suauis ē dñs. sub iugo legis genit̃ ad huc. n̄
 dū respirare sub g̃u. suauis ē iugū nequaq; esse exptū. ideoq;
 certasse ad huc i firmari p̃ carne. q̃ sp̃s nō ad uiuat eius i firmi
 tate. **Q**uod si sibi uult illa distinctio. qd̃ dei quidē vel iur. p̃lati vō
 hoīs nequaqm̃ omnino a quolib; uilla teneri. phibita uē con creditis.
 q̃i vō illa queant absq; istis itegre custodiri. **S**i attenditis. de
 male quoq; uiuentib; p̃latis dei p̃ceptū ē. que dicit̃ facite. **I**git̃
 qui non facit aperte n̄ i hoīem tñ. s̃ i dñm p̃uaricator ex illis.
In ne q̃ nullus mandata p̃fē sui ex equitur magis. **Q**uam
 obrem putatis. **N**a nolumus. aut q̃ nō possumus. **S**i si volumus
 nō possumus. sciri sumus. **S**i possumus nolumus supbi sumus.
 poro ad cauenda supbni illā uē amuerim necessarīā eē caute
 hā. quā dicitis. ne forte i currit i obedie tmen. **Q**uod si im̃ possibi
 le uos putatis. ut non uidet̃ impijs p̃lator p̃ con tēptum i
 terdū supbie resistat. **S**atote non paucos s̃ innumeros alit̃
 omnino sentire. nec aliud quā qd̃ ip̃o didicerint ex p̃mēto.
Si nūc non impossibile quidē. s̃ tamē difficile eē sentitis
 magis nō d̃timpnē. et dñi ideo hoc cō sentitis qm̃ grauamini

vō p̃tēg

m

non superbe sapere. ²inimuratis ad vltius obediē legem. affirmantes
periculosi pmittere. qd tam laboriosū ē ob seruare: ad hoc ego re
spondeo. pmo non ego s; dñs. **E**u p̄t in q̄t capē capiat. **H**or
quippe ē qd dñs paulo superius dixi: qz anteqm edificā i choa
res. puidisse debueris vñ pficeres. **N**ūc n̄t ut ait quidā.
aut non tēptasses: aut pfice. **D**erūptū nemo tūte pficit: pollice
ē se vltimū i nullo tñsgressur: hor ē iā non peccatur. **A**lioq̄
aut p iurat qui ita iurat: aut scāoz illo qui ait i multis
offendim⁹ omnes. **E**o si cōsequens falsū ēē videt. videndū
ē de eo qd n̄m credit. ne forte lex que datā ē ppter tñsgressionē
cōhibendū. non solū non eas cōherceat. s; et auget in sup
erbie p iury: siquidē id pmittere nos i n̄r p̄fessione credim⁹
qd certū ē non posse teneri. **P**araclendū est. p̄inde nobis
i duo. vniuersū her ob seruatio regularis: i p̄cepta videlz et re
media. **P**receptis i struit vta cont̄ peccā: remedijs restituit
p̄ceptū i nocentia. **S**ic q̄ vtrūq; illū cōplet. p̄fessio n̄r
ut p̄fessus q̄sq; tñ i aliquo forte regulari mandator deliq̄
rit: si ad remediū eque regularē d̄ligerit. et si dūcat tñsgres
sor mandati: non tamē pacti p̄uaricator. solū itaq; censueri
voti fregisse: violasse p̄positū: pactū p̄uaricasse: qui et p̄cep
tū contempserit et remediū. **N**am illū sane dico scire. qui et si
obediē lūmē in terdū p̄terit: cōsilium non respuit p̄mē. **R**egula
res namq; tñq̄nos et si sepe reliquerit nō enadit: qui censure q̄
ex regula ē disciplina non subterfugit: pars siquidē regule ē re
gularis correptio: i in ea repit non solū bone vite istructio. s;
etiā emendatio p̄mē. **I**n veniūt in ea et p̄cepta obediē. i
obediē remedia: ut ne peccando quidē n̄ regula recedat. ita
teor sane im possibile cuius mortaliū vel veniale in terdū ū
delinquit i p̄ceptis obediē: s; nulla iam de impossibilitate que
rela. quicquidē ē ex regula licz id quoz qd criminalit̄ delinquit

Ysaia 55. 1.
vbi in p̄p̄
venerit

q̄d dicit
vbi fuisse

contingeret emendare. **Q**uod si dicitis a nullis posse ad integrum
 obleruari. quod a magis papi. verum si levis culpa iobedie. et
 facili cura eius i venit in regula. siquidem sit transgressio absque temp
 tu. Hanc et ipm de ee aliqui non posse contenditis. id quidem falsum
 e. hinc in talem iobediam sine cura relinquit diligentiam regularis.
Et licet foras egerat curatiois medicamentis. caret tu morbo pvari
 catiois. nisi cu ipm forte medicamentu contempnit. **Q**ue cu ita
 sunt. frustra de impossibilitate causam. qui regulam pntemur.
 frustra nobis de peccandi necessitate blandimur. ut ideo ulla im
 peria pator deo non imputanda. si tamq homi contemenda
 putemur. ne rem videlicet impossibile continere nrm pfectio videat
 si tm hoibz. qntu deo obediencie deberi asserim. **C**ui em ia vel
 ita pfectio in possibile ymo pdei grm pdifficile sit cauere pua
 riatione. ubi non in obediencia h in penitencia facit puarica
 tois. **H**oc quippe ut iam dixi. pntentia nemo spondet ut in
 non peccet. et ob hoc non continuo ut quispiam aliquo m non obedi
 puaritatore se constatut. n qui se forte sic pfectu falso ex
 quales vos vnaq asseritis ee non paucos. **D**e quibz em siqui tamen
 sut ut dicitis. verum e et qd subditis. qd ml aliud vnaq illa tme talis
 cor credulitas. uel potius crudelitas in suis ipox opat. con sciencia
 qua noria illa recubentia in pdolo libertas in alienis. **N**ecessse e
 em qui huiusmodi est ex ipm perire sententia. que admodu i illis
 sacra clamat apls. in firmu perire finit. **E**t quom nichil
 esse comune. **I**te ipe phibet qd cu grax actione papi. n ei qui
 putat aliqd esse commune. ita et regularis pfectio. qntu in se e dap
 nobil non e. nisi ei qui dampnabile putat. id qd quatin putari opor
 tet. puto satis superius demonstratu. **Q**ue nam respondendu e ques
 titiuncule que in adit vobis ex occasione aplice pscntis capituli. **Q**ue
 ritis nempe vtru na ista de pdolatitatis pauli sententia. puto qz
 nichil comune e in xpo nisi ei qui putat qd comune ee illi comu

ne est: et rursum si comederit dampnatus: quia non ex fide i gene
 rale regulam trahi possit: quatenus malum sit tunc bonum quorum
 quod agit: si malum esse crediderit: agitur tantum malum quantum cre
 diderit. **Et** si annuero: rursum pergitis in quere: cur non etiam
 rior tantum tunc bonum sit quod dicitur: quantum vel falso opinatur
Mirum quippe vobis primo et iustum videtur: ut plus in malo quam
 in bono humane valeat intentionis opinio. **Si** respondero de
 malis quidem merito ita credi: propter oculum nequam: respondendum
 nimirum et in non merito quorum propter simplicem oculum: idem equum
 putandum et de bonis. Nam qui dicit ex oculis nequam corporis tenebras
 estimari: iudicauit et de simplici luce eque corporis approbati. **Et**
 videte ne forte non sit de oculus simplex qui fallitur. Fallitur
 enim tam qui bonum malum: quam qui malum bonum putauerit.
Batis autem neutrum horum: ut illud vitare prophetam. De qui di
 citis bonum malum: et malum bonum: cum tamen nemo qui huc velit
 tueri oculum: de quo veritas pronuntiat quod sit lux totius corporis: et
 opis argumentum. **Et** ab sit ut pro veritatis claret contra
 veritatem: maledicat us quod illa probauerit. Ego vero ut ite
 rior oculus vere simplex sit: duo illi arbitror esse necessaria:
 caritate in intentione: et electione veritatem. Nam si bonum
 quidem diligit: sed verum non eligit: habet quidem velum dei: sed non
 secundum sanum: et nescio quemadmodum iudicio veritatis possit
 vni esse cum fallitate simplicitas. Volens demum quod verum in struere
 discipulos simplicitate magis veritas: estote in quod prudentes sic
 serpentes: et simplices sicut colubae. Similis ergo prudentia: sine qua
 nemine satis esse simpliciter posse sciret. Quomodo demum vere
 simplex erit oculus: cum ignorans veritatis. Aut vero vi
 dia pro simplicitas: quam simplex ignorat veritas. Bapti
 est enim. Ignorans ignorabit. Pater igitur laudabile illam et ad domino
 laudatam simplicitate ab his hys duobus non esse bonis: venio

oculis simplex intentionem
 duobus et simplicitate in
 electionem

lentia atq; prudentia: ut oculus videlicet cordis non solum
 pius qui fallere nolit. s; et cautus sit qui falli non possit. **Se-**
 teru sicut oculu simplicem duo ista faciunt bona. amor boni et
 cognitio veri: sic nequa oculu. duo eregione mala constituint.
 tentas qua sit ut veritate non agnoscat et puerilitas qua
 sit ut diligit iniquitate. porro inter duo h' bona que non fallere
 non falli sinunt. et duo illa mala. que tamen falli quam fallere faciunt.
 duo sunt media: vnu quidem bonu per quod oculus interior. et non falli
 quent ignorantia in velo tamen boni fallere penitus non sentit: alter
 vero malu. quod licet veri noticiam non impediat. amore tamen boni
 per malum minime sentit. Est quoniam omnis res melius diuisione in
 notescit. sed in h' duplex malu. et illud ut geminu bonu. quadri
 faria diuidimus oculu in bonu et in meliore. in malu et in peio
 re. Et subdistinguitur ex exempla. Est qui bonu diligit. et malu nel
 aus agit. et prudenter intelligit: istius reuere oculu. non in meri
 to simpliciter dixerim: ut pote cui neutrum bonu desit: non salu
 zelus boni nec scientia. **Huc** perfecto requirit oculu deus cui res
 paret super filios hominum: ut videant si et intelligens aut regrens
 deus. Est contrario qui bonu minime diligens. ex malicia qu
 de puerilis: et sapiens ut faciant malu: per ignorantiam cecus non
 est. **Huc** quidem ideo nodum appellauerim nequa: quod vnu ei licet
 ad suu malum non desit per se. **Sed** et qui bonu forte nescius quod
 non diligit agit: in p'p'tio non in digne id quod dicitur neque assigna
 uerim: eo quod neutro caret malo. non regitute salu nec puerili
 tate. Dicitur siquidem nequa qui nequaquam: ut h' solui nequa
 appelleret. **Hoc** et in nullo penitus appareat bonu: sit set utroque va
 ni tam videtur veri noticia. qua etiam beniuolentia. Illius est itaque
 per oculus non quidem fallere promptus: sed tamen ut dictu et falli pius:
 de quo psalmista. **Effraym** inquit qui colubum seducta non habens cor.
Alia is que dominus simpliciter dicit. tamen nec fallere facilis quam non falli: de

sanus oculus
 amor boni
 cognitio veri
 sanus neque oculus
 tentas per...

exemplum
 oculi

†
 huius boni quidem oculi. quia pius. non tamen simplex. quia cecus.
 et est qui libenter bonu agit.

quo et apoli docentur cum eis dicitur. **N**ote prudentes sicut serpentes: et
simplices sicut colubae. **E**t ut alius et simpliciter malus. fallens unquam
ter. et non facile falsus: quia perfectio habet illi. qui ore dicit aliter
denarios et filios lucas in generatione simplici: et alius quia nequa esse de
finiuntur. quia sit dupliciter malus. cum quippe et malum parit igno
rantiam. et ignorantiam malum operit: ita ut sepe nesciens et ma
lum quod vult non faciat. et bonum faciat quod non vult. **O**b sciantur et nepe
in sapiens cor eorum qui istiusmodi sunt: et istam traditam in rebus sensum.
bonum omnia nec diligit. non dimoscere queunt. **D**e talibus scriptum est. **I**mpius
cum venerit in profundum malorum decipit. Nam qui eismodi est. cauere
perfectio malum nec vult. et si possit: non si velit facit. **Q**uia ob rem hunc oculum in
superiore diuisione illo altero sensum non in merito peior: non quia malig
mor sit. sed quia paulosior. Ignorantiam quippe scitior: scitioritas se
more facit. non nequior. **E**st tamen ex hoc paulodubio deterior. quod ille
solum habet malum. malam intentionem: iste et falsam considerationem.
Ille caret uno duobus bonis. bono. scilicet. relore: iste et v. iudicio. **E**x hoc
itaque pessimo oculo. qui neutrum bonum habet: et ut ex illo optimo quod
neutro caret: sciendum est vitare distemisse. aut tenebris obui
um totum corpus aut luce perfundit. Nam reliqui duo quorum neuter
utrumque aut bonum habet aut malum. et sic ex parte possunt: nec tamen to
ti sufficiunt vel luce dare vel tenebras corpori. **I**gnis ut ad pro
posita questionem reuertamur. ut oculus nequam est qui pulvis patet et
cecus. bonum agit et malum credit: unquam recte operando et opinando in
ique: bonum et malum perit. et tamen malum quantum crediderit: quantumque
nunc dominum suum totum corpus tenebrosum reddit oculum nequam. **Q**uid
enim lucem relinquit: v. nec per silentio. non v. opinio in venit. **N**o
ideo sequitur ut qui contrario malum facit. et bonum putat: nunc suam fide
et ipse similiter in veniat. **Q**uare. Non est simplex oculus quippe ille. qui
ex iudicio vitatis. totum corpus lucidum reddit: qualem perfectio sapiens diffi
nium. **N**ec enim ex toto ad huc tenebre defuit: v. ignorantiam vitatis

luce ob scurat bone voluntatis. **E**ū itaq; ille oculus utrūq; malū
 iste si minime utrūq; habent bonū: nōne ratio videt exigere.
 ut plus ille noceat. quā pluit iste. Neq; em̄ consequens ē. ut tū vn
 leat ī bonū. bonū vnū: quāntū duo malū ī malū. Et quidē laude
 dignū dixerim. uel solā intentionē pīā: si plane remuneratione
 fraudabit in ope q̄ nō bono. ipā bona voluntas: atq; sine malo quo
 rūq; non erit decepta simplicitas. Cur itaq; **N**ūq; non ex fide? **P**ro
 ex fide si falsū: q̄ fides falsū. fides nō ē. Deniq; de fide vn nō falsū: pu
 to dixisse ap̄lm. Om̄e qd nō ē ex fide: peccāt ē. Non ē autē ex fide verū
 bonū credere qd malū ē. Est em̄ falsū peccāt q̄ est. Utrūq; pro
 inde complectit̄ p̄sens cap̄lm. Om̄e qd nō ē ex fide peccāt est:
 et rectā videt; maliciā et deceptā ī nocentiā. q̄ qd a nesciente
 fit et bonū p̄sūs condempnat ī tenacō praua: et malū non
 penitus exculit rectā. **S**ine itaq; malū putes bonū forte q̄
 agis: sine bonū malū qd oparis. utrūq; peccāt ē. q̄ neutrum ex
 fide: licet ad modū sone leuius peccet. v̄ lania ī tenacōne rephēn
 sibilis actio foris apparet: quā v̄ malignū latet. Et nō in malign
 ni actiōne ītenacō. **D**ex q̄ absq; vel minimo peccātō nō ē: purū
 bonū minime ē. Quo pacto igit̄ bonū nō purū. puro malo
 comparabit̄ ī efficiētiā: hoc ē ut tam efficiat ad bonū illud sit.
 quā ad malū istud. Est h̄ sup̄ hac questione sufficiant. **N**ū ad
 supiores reor satis ēē responsū supius. est quidē vos eadē supia
 dubitationes iteratis et reuolutis. **S**z mea m̄t est ip̄x to
 acens repetere solutiones. **Q**uerētib; itē de obedie pōdē
 seu disamine ī obedie. ī cidit alate vobis q̄ de merito vtrū
 usq; querendū: vtrū videt; ī quib; p̄ceptis. quāntū obedī valet.
 tū grauet ī obedī: ut ubi grā vel abrahā de ī molando
 filio. uel ille nescio q̄s. de filio inde furm ī tendio ex ponendo
 tū diuine ī dignatiōis et ulaois merito īcurrissent si nō o
 bedissent: quāntū laudis q̄ grē recepit p̄ eo qd obedierit. **E**t d

vobis et durū videt et necessariū: si non igitur. **C**ū v' constant non
 nulli n' fieri sine gl'ia. et posse n' fieri sine culpa: idcirco si fiant digni
 eē p'missis. non tñ supplicis si non fiant. **N**am et non tange muliere
 meriti et non mediocriter: et nulli tñ delicti. p'nam amplecti cōiugem
Ansimodi sūt quēcūq; euangelico illo caplo congruere possunt:
 qui p' tape capiunt. **E**t rurū quēdā p' contrariū neglecta quidē
 offēsum cōtribūt. **I**mpleta gl'iam non merent: et dampnant
 contēptorē et auctorē non glorificant. **T**alia sūt quēcūq; diuina lege
 publica imponunt hōibz: sine quibz si saluari queūt. **H**ic illud
 apud gentile. **N**on fecisti fur tñ: nō pascis coruos. **E**t in euangelio
Si diligitis eos qui vos diligūt: qui mercedē habebitis: et si salu
 taueritis frēs v'os tñ: qd amplius facitis. **D**eniq; et vniūsaliter.
 cū feceritis in q't oīa que mandata sūt vobis. dicite q' i viles
 serui sum: que facere debuim' fecim'. ac si dicat. **S**i solis cōtem
 ptus p'ceptis et traditiōibz imposite legio. et nō sponte et p'fectionis
 cōsilijs et sunsiōibz vos mancipatis: liberi quidē estis a debito: non
 tñ p' merito gloriosi. **S**imilis penā: si non acquilistis coronā. **C**ue
 nim' q' necessitas cogit p'urere nos i singul' que i iustia fuerit: et
 formidare v'laonē de transgressione et de obseruatione sperare
 remunerationē. **S**up' in talibz general' h' reglā teneat: ut in
 difficilioribz quidē agendis obediatio gratioz. quā grauior p'uar'
 tatio iudicet: et in faciliōibz min'q; onerosis. contēptus dampna
 bilior quā actus laudabilior estimet. **I**n si de h' satis est: videam'
 quatin' eadē tenenda sit ip'a que p' p'fectione firmari solet lon sta
 bilitas. et quibz. si quibz tñ ex causis rūpere illā vel liceat cuiq;
 vel ex pediat. **E**t hinc siquidē dubitare vos dignis. **N**o qd in termin
 nūc securus responderim. et abono qd semel qd nouerit discedere
 non licere: et ad hec mutare quē locū s' quisq; elegerit. et cui se sui
 volūtatē et voce firmauerit omio non s'ulo. si n' talis papa **Gregorius**.
 ait eū. **P**er tñ q'q; magnā se dilatiois subtilitate s'piciat: ne ad dete

V'enta g'nal'

Selon
 Stabilitate
 Respon

riora unquam vel in ope vel in cogitatione dilabunt. **S**ed quod hinc sentitur
 vir apostolicus hoc se amplius implere gloriatur: quia in quibus retro oblitus. et
 ad ea que ante sunt extensus. **A**lii et ipsa excedit idem non significavit
 cum de malis dicit: non reuertantur ad ea in cederent. sed unumquodque non
 faciem suam gradiebatur. **E**t huius omnis id sentiendo. non aliud quam magistri
 sui sententiam secutus fuit dicens in euangelio. **N**emo mittens manum
 ad aratrum et respiciens retro: aptus est regno dei. **P**rohibetur enim
 de stabilitatis pactum. omnem deinceps remisso descensum. contentio
 so discellum. vago et curioso discursum. totius denique inconstancie
 leuitati: non in his que perfessiois serie sentit: mox videlicet euerit
 omni et obediencia quam secundum regulam fit. **N**am si huiusmodi per improbitate
 minus atque irreligiositate cohabitanti. optineri forte neque
 uerit: ducit spiritus libertatis transire in dubitant: suadeo ad locum
 alium. non impediat homo reddere deo vota sua: que distinguere
 erit labia sua. **E**t quidem cum sanctus eris: et non pueris propter
 hanc de religiosis ac bene ordinatis monasteriis. nullus perfectior
 meo consilio ne arrioris quidem desiderio vite: sine licentia
 senioris sui egredietur. **E**xpressus tamen si melius inuenit et elegerit
 meo nichilominus in consilio non regreditur ad inferiora bonum
 quod reliquit. et contemplerat per meliori: prosertim si illud melius
 tale. quod potius pime perfessioem agnoscere videat. **I**pse nempe videtur
 quia intentione aliorum seu arriora persequitur: nam ad inferiora
 in vel remissiora me consilium nequaquam apostatabit. si non tamen loci
 poris vicinia reuocet: quod de uoto monasterio non retineri quis
 regulariter potest. si recipi sine consensu abbatis sui. **E**t accipite mani
 festum in exemplis huius sine ratione. **F**orte uult aliquis de clunacensi
 sibi in statu ad exemplum suum sese stringere paupertate. eligens minus
 in illis consuetudinibus minus regule puritatem: si me consilium non con
 sulo: si non sane id abbas sui plurimauerit assensu. **E**t cum ob reus.
Dico propter scandalum ipse quod deserit: deinde quod tertia per dubios re

No

linquere. tutū non ē. **F**orsitan em̄ h̄ tenere p̄r: illud nō poterit. **T**er-
 cio suspectū habeo leuitatē. quia id sepe qđ facile volum⁹ antequā pro-
 bein⁹. ex p̄ti iam nolūm⁹: vno p̄pe momento idipm̄ et cupientes et
 respicientes. tam leuiter quā et irrationabiliter. quales utiq; nō paucos
 frequent⁹ ex p̄m̄. qz vna vix hora ī vna volūtate durantes. aura le-
 uitatis in pulsi. vagi et instabiles. hac illacq; velud ebrii mutant⁹
 mutantq; p̄ experimento iudiciū. p̄mo sine iudicio fluctuantes et tu-
 multuantes. tot de se consilia p̄sumūt. qđ loca veniunt: semp quod
 nō habent cupientes. et qđ habet fastidientes. **E**t qm̄ ego ait aliqđ
 p̄ festus regulā. nō scdm̄ regulam qm̄ bona queam degere et faciem⁹.
Siquidē vouens et nō soluens. qđ nō p̄uuro. Quasi nō mltomag
 habens vnde debeat⁹ queri. alibi qđ cū cepis pure vix regulā cō-
 uersari. pro fecto etiā tūc. est qui nam in quies contentia ha-
 bitare sustinet extra domū meā p̄oze. que me de sclo fugiente
 ex cepit. mirauit ad bonū. signauit ī salutē. molestā fratribz.
 īobediens seniori. stabilitatis in sup̄ p̄paricans pactū. et p̄nam
 irritā faciens fidem. **D**erūptamē neutra iusta q̄rimonia est.
Nam qui se ideo p̄uū putat. qđ ad purū regulam non obseruat:
 vnde in nō satis attendē qđ inuenerit. Nemo quippe cū p̄fitef spondet
 regulam. s; determinate scdm̄ regulam sui t̄sq; conuersionē. suāq; de i-
 ceptis conuersationē seleg; dirigere pollice. **H**ec p̄fēd hui⁹ tempis
 omibz ferme monachis cōmuni p̄fessio ē. **E**t licet ī diuisis mo-
 nasterijs diuersis et obseruantijs deo seruiat⁹: quā diu tū sui
 loci quisq; bonos v̄sus sollicite seruat. hanc dubiū qm̄ scdm̄ re-
 glam viuat. qm̄ quidē boni v̄sus a regula nō discordat. Quisq;
 itaq; tenet qđ teneri ī uenerit bonū. vbi p̄fitef p̄fēd uiuit sicut
 p̄mittit: qā nō aliud paul dubio qsq; p̄mittit. quā qđ habere
 p̄iā illoz vitā videt. cū quibz deinceps viuere disposuit aut eligit.
Et em̄. **Q**uāqđ vbi gratia aut ī maiori monasterio v̄sus elu-
 minatus. aut isti forte illoz ritus. aut v̄ v̄sq; qđ stentū dista-

Sed. Vltimū dicit
 Quid sit

one litteratorum pfitentur. **A**tti om̃s sc̃dm reglam pfitent̃. **U**na
 quidẽ ois vq; pmissio: s; q; nō om̃bz vna ē cord̃ intentio: s; indu
 bitant̃ sine detr̃mēto salutis. et sine dampno p̃fessiois. op̃is quoq;
 non vna vbiq; obseruacio celebrari. **S**ic em̃ ois nō om̃ia tenet.
 etiā boni x̃m̃i que i ewangelio sūt. om̃s tñ sc̃dm ewangelū viuūt.
 nam qui cōcellis alligari i iugis cōtenti sūt. non idō tñ credūt
 se recessisse ab ewangelio. q; ewangelia sublimitatē cōsily de celibe
 ducenda vita non elegerūt. ita sane si in gradu illo i feriore le
 gitime ac fidei con uersent̃: sic q; qui sc̃dm regulā uiuere
 statuit. et si nō ad vngue totā custodiūt: et si qua p̃ sui claustr
 ritū vel mutant vel p̃termittūt. a regulari tñ om̃io p̃fessione
 non distēdūt: don tñ sobue r̃ uille r̃ pie p̃ suor̃ moribz uiuere
 n̄ desistūt. **D**emq; regula ip̃a tradit octauū hūilitatis gradū.
 ut nichil agat monacha. nisi qd̃ cōmūnis monasterij regula uol
 manoz cohortant̃ ex exempla. **E**t ceptis p̃ inde cōsternentibz. et
 qui illoz forte ritū nō tñ uiuere sc̃dm regulā. quā ip̃am pure
 ex integro ad lūtam. ut se sane p̃fessos eē putant tenē curant.
 de cetero nemine obediēte degente regularis moueat sollempniter
 p̃fessio. in qua nō fit de tota regula pmissio: in hys dū tñxat
 monasterijs. in quibz ordo et disciplina seruāt cū boīs d̃ lue
 tudinibz. **S**alua q; sua auq; manet i cenobijs bñ ordinatis
 p̃fessio: tñ si sana fuerit r̃ intentio. **C**eterū q; inquietz r̃ ita
 q̃edē nō p̃t. s; magis r̃ cedens stimulantī cōsue. erit et q̃rit
 p̃soluit qd̃ suo iloco. suo vtiq; iudicio uouerat quidē. s; non
 soluert: sicut nō laudo qd̃ egredit̃. ita ut regredint̃ n̄ consulo:
 si tñ ad remotū ignotūq; monasteriū migrauit. **E**ur ita: **S**um
 p̃ter suam pauli qui bñ manifeste p̃m̃ant. qui se ip̃m nō iudi
 cat in eo qd̃ pbat: cū ex ur̃i quatoritate mag̃ri qui talē suscipi
 iubet et retineri: in uentū q; bonū r̃ uilē alia p̃fessione lign
 ri. **D**emq; sumdeat̃ ei in q̃t ut stet. **E**t ne forte prors sui mo

exempli

tredes

Scandalū nō p̄
emendat scandalū

monasterij memor: remordente ut assolet cōsān. incipiat denuo dirup
ta stabilitate cūlari: generalē sup̄ hui⁹ scrupulo cōsolatorū p̄fert
suūm dicens. **U**biq; em̄ om̄i deo seruit: om̄i regi militat: porro deuia
no p̄hibet. qđ ubiq; de pēgrino: ne vicinitas inter monasteria fomes
scandali. rixē mat̄ia sit. si alterutrū reape mōchos acquieuerit:
absq; mutuo dūtaxat assensu. **Q**uod tōiens ex p̄mū: quod tōiens in
his vsq; iam monachorū susceptio plane non ē cōtra decretū regula
re p̄sumit. **Q**uod si etiā p̄ h̄ fr̄s ita regularit̄ suscepti. in quēstione
forte nūm̄ pulsauerit recordatio scandali. qđ discēdens fr̄ib; quos
deseruit fecit: et qđ oporteat emēdari suo reditu. qđ ex discessu deli
querit: prudēt aduertat qui h̄ cogitat. scandalū scandalo nō bñ
emendari. **Q**ualis deniq; emendatio erit: si ut alijs scandalū
tollas: alios scandalizas. **Q**uāq; p̄ fco et tollerabili scandalū illū
sit. et venabili qđ fco ē intencione p̄ficiendi ī melius: qm̄ qđ
facere cogitas ad deterius apostatando. **S**ed nū quoq; licet non
sine scandalō. tuus tuā sine dubio nō id qđ putasti meli⁹ secuti
es cōsān. quā si in p̄ori bono et loco xpi d̄sān p̄mū. quāq;
secure id posses: si sine h̄inc emēde ip̄i tuū d̄sān reddē securam
posses. **Q**uā p̄pter qđ demmduante et nō m̄mduante discerunt
aplus. p̄sūpsem⁹ et nos int̄e hui⁹ disputacūm cōclusionē: ut
et qui p̄p̄a in pellente d̄sān suū deserit locū: ne suū qđ putat de
serit votū. non deserentē non sp̄nat: et qui secūra d̄sān fr̄atū
scandalū timens non deserit. deserentē nō iudicat. **E**t de hys me
accipite. sine q̄ sentio respōdē: sine p̄ iudicio san⁹ consentis.
Item postulatis ab solui vobis. cur bñs gregorius nescio qđ
venantū habitū monachilē quē p̄e suscepit. impieq; reiecit
rat. non solū resūmē non cō egit. s; et om̄em legē indulgisse
cōmunionē apostate p̄duranti: uel scis **Augustinus** cōiugij le
gi. votū quodān subiciat cōtinēcie. ita ut ī libro de v̄ginitate
asserē vident. ne celibis vite quidē p̄positū copule possē p̄labere

coniugali. q̄ minus i dissolubile maneat: q̄ q̄d acōtinentibus fallē
 te diabolo fracto sātatis voto. iutū fuerit niatmomi. Et ad h
 ul ad p̄s certul breuiusq̄ respondendū occurrit. si q̄d ita sū
 antistites sapuerūt. recte ne ip̄i viderūt. Nam ego in sentibz actibz
 q̄ illustrū patrū. cautus p̄tō sū non aliud om̄o estimare. quā
 q̄d b̄o teste ap̄lo querit̄ um inter dispensatores. vt videlz fidelis
 q̄s i venat. Certus sum em̄ siue i suo habūdauerint sensu. siue i
 dei sp̄i. sicut i ceteris. ita et i hys ambos ex stitisse fideles: illū
 in dispensando q̄d p̄mambz erat: istū in scribendo q̄d senserat.
 Q̄d demq̄ queritis de quibz dā ep̄is. q̄s s̄s itē papa gregorius
 ad temp̄s i monasterijs p̄cor ex cellibz legit̄ redulisse. vtrū nā
 i suo. an i monastico iterū habitu habitauerit cū monachos
 ego nescio: n̄ q̄d credibilia vider̄ nequāq̄m illos religionis habitū
 in signē suscepisse. quē non erant p̄etuo habituri. s̄ tū quelisse que
 te i secretis monasterij. et oportunitate p̄ue. Audire et h̄ vltis
 ame. vnde et inter cetā p̄ue i statuta monasterialis disciplinā
 meruit hanc p̄rogatiuam: vt scdm̄ baptisina nūcupet̄. Arbitror
 ob p̄tam mūdī ab renūciacionē ac singularē ex cellenā vite
 sp̄ialis. quā p̄uincens vniūsis vite humane generibz hui⁹modi
 consilacio. p̄fessorco ⁊ amatores suos. anglis similes. dissimiles hōibz
 facit: ymo diuinā in hōie reformat p̄maginē. et cōfigurans nos
 xpo i stat baptisimi. Item q̄i scdo baptisam. dū p̄ id q̄d mortifi
 cam⁹ mēbra n̄ra que sūt sup̄ tram. rursum xpm̄ i diuin⁹ con
 plantati denuo similitudini mortis ei⁹. s̄ quom̄ i baptismo e
 rum de potestate tenebrar. et tūlserim i regnū claritatis et̄ne:
 ita et i tā hui⁹ scda quondā regeneratione p̄positi de tenebus eque
 n̄ vni⁹ originalis. s̄ mltor actuali delictor i lumē v̄tutū euadim⁹:
 reaptantes nobis illud apli. nor p̄cellit dies nū appropinquabit.
 Itēq̄ vobis i simuari p̄camū. an abbis mutacio. mōstrū hui⁹
 mutare volentibz monachis. i aliquo patroane. s̄ s̄ i morte

No. 1. 1.
 quia dicitur
 dicitur p̄m
 baptisimi

ex more ut de pof
Abbas m. lib. 1. cap. 1.
m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

fontid.

Quæstio
noba

vel de pofitione pñati plus aliqđ libertatis fubditis relaret: quo ut
qđ licentiā poffint eo articulo tempis migrare quo voluerit: altero
videlicet nec dñi conftituito. **N**o qđ refpondeo. Sequaquin. et tñ fponfo
pñiffiois. qñ ex more fit toratorio de abbis vñ nō funt termi
nū: f; de pñiffia teftimoniū. pñiffia itaq; modū fit fua vñ: nō
aliem. Attendant itaq; qđ inde legis lator ipē nō folū fenferit:
f; etiā tradiderit. ut liqñ in qñ nñ fecit. videt; quā pñiffia. adeo
le fiat dampnandū quē irredet. Itē dicit qđ nec fua corpore no
uicuis habiturū fit potestate. Et itē. per feuerantes aut ī mo
nasterio pñiffia ad mortē. **S**olus qđ ex repañib; qđ fupior difpu
tatio pñiffia: de cetero nulla licet occasione monacho loci cui pñ
fellus ē. tñ morte fua deferet: fua dñi mñat arbitrio. Alioqñ p
uaricator 3. dampnationē hñs: qđ pñiffia fide irritā fecit. **S**et
vos pñiffia amplī falutari: et dicitis. **E**t fi nō pñiffia nñ rancore
pñiffia nñ ibidē manet: ob mñiffia videt; regularē. mñiffia
amabile abbis electionē. **S**ubit aīo nñ illud de euangelio qđ
cōmū legē docenti difcipuli dñō refponderūt. Si ita ē ī qui
ut. nō expedit nubere. Magne reuera angufte. Si temerit
ex ofam: mñiffia onerofa. Si dimiferit ī vitam: mñiffia ī rñm. In
nñ fñmiffia neceffitate pñiffia: qui nec deferere vñlet locū ne fñm
gat votū: nñ manet ī loco. ne nñ rancore vñt vñuat et. pñiffia.
Et cōfufū hñt. **N**o difcedat. **N**o licet pñiffia pñiffia. **N**o licet.
pñiffia rancore non expedit. **D**uo eque in mñiffia eque
pñiffia pñiffia: ut qđ refpondeo vobis mñiffia pñiffia. **E**t
rñ nñmpe qđ eduoib; mñiffia fit mñiffia relidē in pñiffia monaſte
rio fub irregularit electo aī rancore: an nō quēcūq; vñdū
alias migrare. **E**t quidē hñt fñmiffia nñmpe quā fi requirit
quā nñ morte perire cū cōfufū. qui fe ipm forte perimere
vñt: in cōfufio an pñiffia. **N**euera nñmpe 4 vñt fi odio
manet: et qui fi angit pñiffia in pñiffia rñt. **S**et vos me in

hac difficultate cōsiliy. facile expeditis. tū deinde sequimini: et
 quatenus accipi hūm velitis quod appellatis irregulare accipiendo
 subiungitis. preteritū si electionis irregularitas a deo ī volūta
 sit: in totū: ut licet de ea corā deo nō dubitet: corā hoībz tū aut
 vixit nullatenus conuincat. **V**enit nūc qz ī mente sapien
 tis elogiū. **Q**uātionē querit qui vult ab amito suo recedere.
Quo nām in vos irregulare dicitur electionē. que cassari re
 gularit non valet aut reprobari. et quidē legit. **R**ēpbari
 non pōt in festū est. **D**icitur. **E**t qz obediat sciēt in digno.
 et si nō manifestō. **S**ciēs. nōne legistis et iurā et in vitatis re
 gula. sup chatedrā moysi sederūt sēbe et pharisei que dicūt fa
 cte. qz autē faciūt facē nolite. **I**am de mutandis vestibz vel la
 uandis ob nocturnū illusionem: incipite breue cōsiliū. **I**ur ritū
 sui loci quēqz facē cōsilio de huiusmodi. qz diuisio modis. diuisio ī mo
 nasterijs tēnē ē obseruari. **D**elūys qui ī pluribz monasterijs
 pstitent qd pene oblitus fuerūt. puto satis ēē responsū supius.
 tū de loci stabilitate disputatū est: et nō ē necesse ut repetam.
 pmetūto et aliqua de canonibz que vos requiritis: ī libris
 eadem facile ipi repire potestis si querē nō grauemini. **D**emo
 ad tria illa que in altera vā eplā rur sū continēt. **U**bi pmi
 īrogatis qd nam cōsiliū hominū qui ad uersus quēqz con
 motis fuerit. si non a deo ut eū ledere velit: a deo tū ut libent
 accipiat. siqz in aliunde ledi contingerit: sit ne uidelz tutū ita
 cōmoto accede ad altare. an se sub trahere interim debeat
 donec cōpescat cōuocatio. **N**umqz in dāngat ad patris accede
 lachrymā tū ira et disceptatione: dānge lachrymā ī quo deus
 ī dubitāt et mūdū reconcilians ē. **C**erte nō recipit munus qd
 aiqz meū qd offero ad altare. nō an placato frē quē me forte le
 sisse meminero: quatenus si me ipm nō placauero prius. **R**ē de
 inde queritis de cōtrarietate que in ēē videt̃ duabz illis pauli

Rē de
 ad qz p̃ter

De mutandis
 laudibus
 et nocturnis

Nō de
 recipi

Quo intelligi debeat
Hanc epistolam in celis
et in corpore perferre

sentencijs. consilatio nra in celis fiet qui diu sumus in corpore peregrinamur a dno: quoniam videlicet anima eodem tempore possit et in corpore peregrinari a dno. et in celis esse similiter cum dno: ipse soluit apostolus alibi dicit. ex parte cognoscimus: et ex parte prophetamus. In quantum quippe cognoscimus. tamquam presentiam contemplantes. in cum dno sumus in quantum adhuc tamquam de futuris prophetamus credentes que non intelligimus sperantes que non videmus in dno peregrinamur et in corpore. Cum autem venerit quod per fidem est hoc est glorie plenitudo que in resurrectione futurum est. tunc euacuabitur quod ex parte est. corpus videlicet omnis corruptio. ex qua sine dubio contingit si que ad huc ex parte immiseriamur in corpore peregrinatio. hoc est quod in se miserabiliter in gemulento plangit et ait. Infelix ego homo: quod me liberabit de corpore mortis huius. Non querit de corpore tantum. sed de corpore mortis huius. hoc est eius que ad huc durat corruptionis: monstrum non corpus sed corporis molestius causa est peregrinationis. Corpus quippe quod corrumpit aggrauat animam. Non corpus simplicitate sed corpus quod corrumpit in ut corruptio corporis onem sit non natura. Unde et qui intra semetipsos in gemulento. redemptione corporis sui expectant: non amissione. Merito proinde gemitum corporis necessitate non societate cupimus dissolui et esse cum christo. ut id quod manet ex parte ad huc exilium finiat: et quod ex parte iam cepit celestis habitatio perficiatur. Aut certe consilatio nra in celis est quoniam in idem dicit apostolus. spiritus enim salui facti sumus. Sape itaque iam in celestibus habitamus cum ad huc re ipsa in terris peregrinemur et in corpore. Vel aliter. Habemus et unum corpus: et unum dominum in heremus. Illud viuificando et sensibilando: illud credendo et diligendo. Neque enim presentior est spiritus ubi animat. quam ubi animat. nisi forte magis esse putet. ubi in virtus et ex necessitate tenet: quod quo sponte et alacriter fertur voluntate. Denique ubi thesaurus tuus: ubi est cor tuum. Item. Si deum amans anima ex ipso vivit. ut corpus

Alibi dicitur

Salvator

ex ipsa. quo pacto quies p̄sentia eē contendit. v̄ dat quā vñ accipit
 vitam. **N**ons quidē vte caritas ē: n̄ vivere aīam dixerim que de illo
 non hauerit. **H**aure porro quom̄ p̄r. n̄ forte fuerit p̄sens ip̄i fontis
 qui caritas ē. que deus est. p̄sens q̄ deo ē: qui deū amat in quantum amat.
In quo em̄ mīn⁹ amat: ab sensu p̄fē est. **I**n eo autē mīn⁹ amare deū cō
 munit: qd carnis adhuc necessitatibz occupat. **I**lla v̄ arca corpe occupa
 tio: qd n̄ in deo quedā ab sententia: et ab sententia qd n̄ p̄grinatio
 et p̄grinatio q̄ nō et in corpe p̄grinatio. cui⁹ n̄a n̄m̄ et in
 tentio p̄pedit erumpit: et carnis caritas fatigat. **I**n fine scē eplē
 interrogatis qd sententiā arbitror de eo qd in euanglio nobis p̄
 mittit. ecce em̄ merces v̄a mlti in cel̄. mirantes miris tā **A**ug⁹
 tū dixisse sup̄ h̄ non celos istos visibiles et corporeos oportere t̄elli
 q̄ ideoq̄ quedā sp̄ituaia firmamēta eē intelligenda: de quibz ut dia
 nis. nescis qd vel suspicari debeatis. **S**i attenditis qd legitis. requi
 dei intra vos ē. et habitare x̄i p̄ fide in cordibz v̄is. tamq̄ regē utiq̄
 i regno suo. et nō sunt odigne p̄siones h̄ tempis ad futura gl̄am
 que reuelabit in nobis. **N**on quidē que reuelabit nobis velud ali
 quid exterius. s̄ in nobis q̄ intus iam immens. s̄ nō dū apparens
 et ut om̄s gl̄a eius filie regis ab intus: et ascendz h̄o ad cor altū.
 s̄ et ascensiones i corde suo disposuit: rur sūq̄ aīa iusta sedes sapie
 tiae sine dubio illa vox ē. celū in sedes ē: si h̄et i quā h̄usq̄ similia
 nō pauca in scripturis adiutis p̄fē studebitis ad in quirendū regnū
 dei. iusticiā ei⁹. in terrē pot⁹ ad uos. quā vel ext⁹ vos exire. vel
 sup̄ ascendē. **S**i sup̄ sane vel ext⁹ dixerim loci positione. s̄ celū a
 trā locū tenet extiorē: sol lūm et sydera sup̄iorē. **N**am eandē ip̄i
 que intra nos sūt subtiliori sue nature i visibilitate. etiā supra
 nos sūt. sub limiori excellencie dignitate: et ext⁹ q̄ i mensitate
 manifestatis. **S**i altissima sūt h̄et egerant utiq̄ diligentiore dispu
 tatione. et doctore disputatore. et ope p̄lixiore. **E**go em̄ putauē
 rā modū i h̄is tractandis epl̄arē nequāq̄ ex cellū v̄i: s̄ sermo

ut video pcellit in longius qm speravi. pro inde vos si placet li
bri. si placet eplam noiate: nam ego sine inultis sine in paucis
vix debui. quod etia studiu satisficere voluit. *Explicit. Inquit*
plogi bi Ghadi abbas. i libz de libo arbitrio et gratia

Dno willhelmo abbi sa theoderici frater i berhuar
dus. Opusculu de gra et libero arbitrio. qd illa
qm satis occasione nup aggressus su: deo adma
te pegi ut potui. Mercoz aut ne aut grandia mi
nus digne locutus i veniar: aut p tractu a plurib;
supfluo retractasse. Legite illud p inde pmet et si iudicatis solus: ne
si pferat i mediu. magis forte sapientis publice temeritas: quam
lectoris caritas edificet: qd si pila fieri vale pbaueritis: tunc si
quid ob laura dictu ad iuteritis. qd in re ob laura sermone agrua
breuitate dicta plenius potuisset: no sit vobis pigru aut emedare
puos: aut in resignare emendandu: si fraudari no vultis pmissio
ne illa sapie que ait. Qui eludant me: vita eterna habebunt. *Et*
phic plogi Inquit liber de libero arbitrio et gratia.

Iaque me cora aliqu et dei i me gram comendante
qd opante ipa me i bono et puentu agnoscere. et pueh
sentire. et sperare p faciendu: qd tu g aut vnder artuista
tibz oparis: aut qd mercedis sps vel pmi si totu
facit deus. Qd em in ip tu con sulis. Da i qd gram
deo. qui gratis te puenit. exatavit. i ianuit. et vix digne de refo:
quo te probes et p repts beneficijs no in grati. et papiend ydoneu.
Et ego. Bonu consiliu das: si si dederis. et posse teneri. Siquide no
i emulde facultatis scire qd faciend sit et fac: qm et diuisa sut. reco
ducatu. ac fello p bere vel paulu. Qd quacuq; ostendit via. pber etia
vianu itineranti. Aliud illi ex libz qui facit ne de met: aliud qui
pstat ne deficiat i vni. Im n qui vis doctor. statim et ditor erit
boni qd cuq; docuerit. Porro duo in necessaria sut: doceri ac mun